

## Explicaziuns dal Cussegl grond

---

### Project 1

---

**Revisiun parziala da la Constituziun chantunala (art. 27 al. 2 CC; nov sistem electoral per il Cussegl grond)**

---

---

### Project 2

---

**Iniziativa chantunala dal pievel  
«Per ina chatscha etica che sa cumporta cun la natira»**

---

---

### Project 3

---

**Rinforz da la tgira d'uffants cumplemen-  
tara a la famiglia – aboliziun da la Lescha  
davart contribuziuns da maternitad**

---



## Votar è pli simpel che quai ch'ins pensa!

Sche Vus essas absenta u absent la dumengia da votaziun u sche Vus duessas esser impedida u impedì da votar a l'urna, avais Vus las suandantas pussaivladads da prender part a la votaziun:

### Votaziun anticipada

Er en Vossa vischnanca avais Vus la pussaivladad da votar durant almain dus dals ultims quatter dis avant il di da votaziun, numnadain

- cun votar a l'urna u
- cun consegnar il cedel da votar en ina cuverta serrada ad in uffizi communal.

### Votaziun per corrispondenza

- Ils documents necessaris (cuverta da resposta, cuverta da votar) survegnis Vus automaticain da la vischnanca.
- La cuverta da resposta u l'attest da votar stuais Vus **suttascriver** en mintga cas, autramain n'è Voss cedel betg valaivel.
- Plinavant avais Vus duas pussaivladads da votar per corrispondenza: Vus surdais la cuverta da resposta a la **Posta** u Vus mettais la cuverta en ina **chascha da brev da l'administraziun communal inditgada da la vischnanca**.

Vossa chanzlia communal As vegn a responder tuttas dumondas en connex cun la votaziun anticipada e cun la votaziun per corrispondenza. Legiai per plaschair er las publicaziuns uffizialas.



---

**Project 1**
**Revisiun parziala da la Constituziun chantunala (art. 27 al. 2 CC; nov sistem electoral per il Cussegl grond)**

Curtamain	→	4
Detagls	→	10
Arguments	→	14
Text da votaziun	→	15
Agiunta: Lescha davart l'elecziun dal Cussegl grond	→	16

---

**Project 2**
**Iniziativa chantunala dal pievel  
«Per ina chatscha etica che sa cumporta cun la natira»**

Curtamain	→	6
Detagls	→	32
Arguments	→	36
Text da votaziun	→	39

---

**Project 3**
**Rinforz da la tgira d'uffants complementara a la famiglia – aboliziun da la Lescha davart contribuziuns da maternitad**

Curtamain	→	8
Detagls	→	40
Arguments	→	44
Text da votaziun	→	47

---

## Curtamain

# Revisiun parziala da la Constituziun chantunala (art. 27 al. 2 CC; nov sistem electoral per il Cussegl grond)

### Situaziun da partenza

Il chantun Grischun sto adattar la procedura electorala per ils 120 commembers dal Cussegl grond per las proximas elecziuns da renovaziun da l'onn 2022. En sia sentenza dals 29 da fanadur 2019 ha il Tribunal federal constatà che la procedura da maiorz che vegn applitgada actualmain en il Grischun cun ses 39 circuls electorals, cuntrafetschia per part a la Constituziun federala (DTF 145 I 259).

### Il project

La revisiun parziala da la Constituziun chantunala che va en votaziun prevesa ch'il Cussegl grond vegn elegì en l'avegnir tenor la procedura electorala da proporz. Plinavant vegn il legislatur autorisà da fixar in quorum minimal ed ina cundiziun da maiorz.

La concepziun dal nov sistem electoral vegn reglada en ina nova Lescha davart l'elecziun dal Cussegl grond che n'è dentant betg l'object da questa votaziun dal pievel (cf. agiunta). Questa lescha prevesa la repartiziun dals sezs tenor la metoda dal «Pukelsheim dubel». Ils sezs vegnan attribuids uschia, che las partidas survegnan d'ina vart en l'entir territori chantunal sezs en proporziun cun lur quota da votantas e votants (uschenumnada attribuziun superiura) e ch'ellas vegnan da l'autra vart represchentadas en proporziun cun ils dumbers d'abitantas ed abitants (uschenumnada sutattribuziun). Sco circuls electorals pon vegnir surpigliads ils 39 circuls vertents. Las elecziuns han lieu cun glistas. Elegiblas èn mo personas che figureschan sin ina glista dal circul electoral correspondent.

La Lescha davart l'elecziun dal Cussegl grond prevesa plinavant in *quorum* (quota da votantas e votants) da 3 pertschient, ch'ina partida sto cuntanscher sin plaun chantunal per pudair sa participar a la repartiziun dals sezs. Previsa è er in'uschenumnada *cundiziun da maiorz*. Tenor questa cundiziun survegn la partida cun las pli bleras vuschs almain in sez en mintga circul electoral, sche la partida ha – sin plaun chantunal – il dretg d'avunda



sezs. La cundiziun da maiorz garanteschas ch'il sulet sez d'in circul electoral che ha mo in sez, vegn attribuì en mintga cas a la partida la pli ferma da quest circul electoral. Betg previsas n'èn colliaziuns da glistas. Talas èn nunnecessarias en il «Pukelsheim dubel».

**Dumonda da  
votaziun**

## **Vulais Vus acceptar la revisiun parziala da la Constituziun chantunala (art. 27 al. 2 CC; nov sistem electoral per il Cussegl grond)?**

**Recumandaziun  
dal Cussegl grond**

### **Gea**

Questa revisiun parziala da la Constituziun chantunala è la basa costituziunala per introducir il sistem electoral dal «Pukelsheim dubel» en la nova Lescha davart l'elecziun dal Cussegl grond. Quest sistem electoral è conform al dretg federal. Cun mantegnair ils 39 circuls electorals vertents resguarda el la gronda diversitad dal chantun Grischun en regard geografic (valladas), cultural, economic, linguistic, social e confessiunal, ed en il Cussegl grond è quella represchentada. Sin basa da la repartiziun dals sezs sin las partidas en l'entir chantun pussibilitescha quest sistem plinavant da reproducir pli exactamain las relaziuns da las forzas politicas en il Cussegl grond. A lunga vista è il sistem er stabil envers midadas demograficas. Sco «model da cumpromiss» porscha el la finala la schanza da terminar la lunga discussiun politica davart il dretg sistem electoral per il Cussegl grond e da stgaffir relaziuns instituziunalas stabilas per l'autorità politica suprema dal chantun.

Detagls	→	10
Arguments	→	14
Text da votaziun	→	15
<b>Agiunta:</b> Lescha davart l'elecziun dal Cussegl grond	→	16

## Curtamain

# Iniziativa chantunala dal pievel «Per ina chatscha etica che sa cumporta cun la natira»

### Situaziun da partenza

L'iniziativa dal pievel è vegnida inoltrada a la Chanzlia chantunala ils 26 d'avust 2014, quasi exactamain 1 onn suenter l'iniziativa cunter la chatscha speziala. Ella sustegna in giavisch da l'iniziativa cunter la chatscha speziala, va però anc pli lunsch. L'iniziativa vegn purtada e sustegnida cunzunt da l'associaziun «Wildtierschutz Schweiz», che sa chapescha sco represchentanta dals interess da la protecziun dals animals offensiva internaziunala. La finamira da l'iniziativa è quella d'avair ina «chatscha pli umana» che respecta ils basegns natirals dals animals selvadis. Tenor l'iniziativa sa sviluppa la chatscha en ina direcziun adina pli brutala ed irresponsabla. Las enconuschientschas las pli novas mussan ch'in squitsch da chatscha pli grond chaschuna ina reproducziun pli intensiva, uschia ch'il squitsch da chatscha inadequat sto vegnir reduci.

### Il project

L'iniziativa dal pievel vul ina revisiun parziala da la Lescha chantunala da chatscha en plirs puncts. Il coc da l'iniziativa è l'extensiun da la protecziun dals animals-mamma e dals animals giuvens, l'extensiun dals temps da schanetg per tut ils animals selvadis e l'aboliziun da la chatscha d'utschels sco er da la chatscha da guetta e da la chatscha speziala. Cun ir a chatscha na duai betg vegnir dà dapli atenziun mo a la protecziun dals animals-mamma e dals animals giuvens, mabain er als aspects da la protecziun dals animals sco tals (cumprova da la segirezza da culp, introducziun da muniziun senza plum, introducziun da limitas da l'alcohol en il sang). La finala pretenda l'iniziativa in scumond da sa participar a la chatscha per uffants fin 12 onns, la restricziun d'intervenziuns regulatoricas tras ils organs da surveglianza da chatscha en cas da donns da selvaschina sco er ina represchentanza paritetica dals protecturs dals animals/chatschaders d'ina vart sco er dals nunchatschaders da l'autra vart en l'Uffizi da chatscha e pestga sco er en la Cumissiun da chatscha. Il num da l'iniziativa signalisescha che la chatscha actuala na sa cumportia betg cun la natira e n'haja er betg in aut standard etic.

Dumonda da  
votaziun

## Vulais Vos acceptar l'iniziativa chantunala dal pievel «Per ina chatscha etica che sa cumporta cun la natira»?

Recumandaziun  
dal Cussegl grond

### Na

L'iniziativa ha in fundament critic envers la chatscha. Ella sa drizza da princip cunter la chatscha sco instituziun. Purtada vegn l'iniziativa da la persvasiun preschentada da las iniziantas e dals iniziants en moda transparenta, ch'els considereschian la chatscha sco fallada e ch'els refusian da princip la chatscha privata. Effectivamain sutminescha l'iniziativa il sistem da chatscha actual e na cuntanscha per part cleramain betg sias atgnas finamiras da la protecziun dals animals (protecziun dals animals-mamma e dals animals giuvens; paus d'enviern). Cun reducir il squitsch da chatscha indeblescha l'iniziativa il guaud e la biodiversitad e periclitescha uschia la protecziun dals umans (guauds da protecziun) e dals animals. Per tut quests motivs refusa il Cussegl grond l'iniziativa.

Recumandaziun  
dal comité  
d'iniziativa

### Gea

La chatscha regulara ha ina lunga tradiziun en il Grischun. La Lescha da chatscha che regulescha la chatscha grischuna è vegnida adattada mo marginalmain durant ils ultims 40 onns da sia existenza. Da svilups novs sco il return dal luf, da midadas da l'ambient u da midadas dal cumportament dals animals selvadis èsi vegni prendi pauc resguard u n'èsi vegni prendi nagin resguard. Cun l'iniziativa tegnain nus quint da questas midadas e preparain la chatscha grischuna per l'avegnir. Schai GEA ad ina chatscha grischuna moderna.

Detagls	→	32
Arguments	→	36
Text da votaziun	→	39

## Curtamain

# Rinforz da la tgira d'uffants complementara a la famiglia – aboliziun da la Lescha davart contribuziuns da maternitad

### Situaziun da partenza

L'onn 2003 è entrada en vigur la Lescha davart la promoziun da la tgira d'uffants complementara a la famiglia en il chantun Grischun (DG 548.300). L'onn 2005 ha la Confederaziun introduci l'indemisaziun da maternitad (IM). La finamira da questas mesiras è quella da promover la cumpatibilitad da la professiun cun la famiglia. La Lescha chantunala davart contribuziuns da maternitad (DG 548.200) ch'è vegnida introducida l'onn 1992 dat percenter impuls da gudogn negativs. Ella signalisescha che l'activitad professiunala dal genitur che tgira na saja da princip betg givischada e stat en cuntradiziun cun la politica odierna da cumbinar la famiglia e la professiun ina cun l'autra. Pia datti basegn d'agir.

### Il project

L'aboliziun da la Lescha davart contribuziuns da maternitad e l'ulteriura promoziun da la tgira d'uffants complementara a la famiglia resguardan ils svilups actuals da la societad. Tuts dus geniturs duain avoir la pussaivladad da lavurar. L'aboliziun vegn accumpagnada da mesiras da sustegn en il sector da l'agid social e da la tgira d'uffants complementara a la famiglia. Cun rinforzar la tgira d'uffants complementara a la famiglia pussibiltescha il chantun da coordinar meglier ina cun l'autra la famiglia e la professiun. Ils dischavantatgs da las dunnas che han actualmain il dretg da survegnir contribuziuns da maternitad vegnan mitigiadis grazia a meglieraziuns en l'agid social. Famiglias che vivan al minimum d'existenza vegnan sustegnidas sistematicain. Per evitar ch'ì dettia in spustament da grevezzas finanziales vers las vischnancas vegnan prendidas cleras mesiras. La realisaziun duai succeder tut en tut senza chaschunar custs.

**Dumonda da  
votaziun**

## **Vulais Vus acceptar l'aboliziun da la Lescha davart contribuziuns da maternitad?**

**Recumandaziun  
dal Cussegl grond**

### **Gea**

La cumpatibilitad da la professiun cun la famiglia sto vegnir megljerada, a la mancanza da personas spezialisadas èsi da far frunt. Las contribuziuns da maternitad stattan en cuntradiziun cun questas finamiras. La segirada da l'existenza vegn garantida tras mesiras en il sectur da l'agid social. Ils meds finansials che vegnan libers vegnan investids en la tgira d'uffants complementara a la famiglia.

**Recumandaziun  
dal comité da  
referendum**

### **Na**

Las contribuziuns da maternitad èn in sustegn nuncumplitgà ed efficaci per familias en difficultads finansialas. Lur aboliziun chaschuna ina reducziun da las prestaziuns socialas sin donn e cust dals pli povers, dapli personas che retiran agid social ed expensas pli autas per las vischnancas.

Detagls	→	40
Arguments	→	44
Text da votaziun	→	47

## Detagls

# Revisiun parziala da la Constituziun chantunala (art. 27 al. 2 CC; nov sistem electoral per il Cussegl grond)

### Situaziun da partenza

Il chantun Grischun sto adattar la procedura electorala per ils 120 commembers dal Cussegl grond per las proximas elecziuns da renovaziun da l'onn 2022. En sia sentenza dals 29 da fanadur 2019 ha il Tribunal federal constatà che la procedura da maiorz che vegn applitgada actualmain en il Grischun cun ses 39 circuls electorals, cuntrafetschia per part a la Constituziun federala (DTF 145 I 259). Uschia è il circul electoral Avras memia pitschen per la procedura da maiorz ed ils circuls electorals cun la pli gronda populaziun Cuira, Tschintg Vitgs, Engiadin'Ota, Razén, Tavau e Foppa èn memia gronds.

### Revisiun parziala da la Constituziun chantunala

Sut quest aspect ha il Cussegl grond decidì da midar ad ina procedura electorala da proporz. Per quest intent sto vegnir adattada la Constituziun chantunala (art. 27 al. 2 CC). En la Constituziun chantunala duai vegnir fixà ch'il Cussegl grond vegnia elegì tenor la procedura electorala da proporz. Supplementarmain duain vegnir previsas en la Constituziun chantunala las pussaivladads per il legislatur d'introducìr in quorum minimal ed ina cundiziun da maiorz.

### Relasch d'ina nova Lescha davart l'elecziun dal Cussegl grond

La concepziun da la nova procedura electorala duai vegnir reglada en ina nova Lescha davart l'elecziun dal Cussegl grond ch'il Cussegl grond ha concludì (guardar agiunta). Questa lescha vegn dentant suttamessa al referendum facultativ pir e mo, sche la revisiun parziala da la Constituziun chantunala vegn acceptada en la votaziun dal pievel. L'object da questa votaziun è pia unicamain la revisiun parziala da la Constituziun chantunala. Per chapìr il nov sistem electoral vegnan ses princìps tuttina explitgads en quai che suonda. Quests princìps vegnan reglads detagliadamain en la nova Lescha davart l'elecziun dal Cussegl grond.

## Principis dal nov sistem electoral

### Co vegni elegì

En il nov sistem electoral (sistem da proporz dubel, uschenumna «Pukelsheim dubel») vegnan mantegnids tut ils 39 circuls electorals vertents. La divisiun dals circuls electorals na vegn pia betg midada. Las elecziuns han lieu cun glistas. Elegiblas èn mo persunas che figureschan sin ina glista dal circul electoral correspondent. Las electuras ed ils electurs pon duvrar ina glista prestampada u ina glista vida. Quai vegn fatg uschia gia oz tar las elecziuns dal Cussegl naziunal ed è pia enconuschent. Igl è pussaivel da stritgar, da cumular u da panaschar candidatas e candidats. Cuntrari a las elecziuns dal Cussegl naziunal n'èn dentant betg previsas colliaziuns da glistas tar las elecziuns dal Cussegl grond. Talas n'èn betg necessarias en il «Pukelsheim dubel», perquai che questa metoda garantescha gia ina reproducziun exacta da las relaziuns da las forzas politicas. Plinavant è la procedura senza colliaziuns da glistas pli transparenta per las electuras ed ils electurs.

### Co vegnan attribuids ils sezs dal Cussegl grond

En il nov sistem electoral vegnan ils sezs attribuids uschia, che las partidas survegnan d'ina vart en l'entir territori chantunal sezs en proporziun da lur quota da votantas e votants (*uschenumnada attribuziun superiura*) e ch'ellas èn da l'autra vart represchentadas en proporziun dals dumbers d'abitantas ed abitants (*uschenumnada sutattribuziun*).

Concretamain vegn quai fatg en dus pass: en in emprim pass vegni eruì, quant gronda che la quota da votantas e votants da mintga partida è sin plaun chantunal. Ils 120 sezs dal Cussegl grond vegnan alura repartids a las singulas partidas tenor quest resultat (*attribuziun superiura*). Las quotas da votantas e votants da las singulas partidas sin plaun chantunal vegnan eruidas cun adir tut las vuschs electoralas che la medema partida ha survegnì en tut ils 39 circuls electorals. Per che las vuschs da tut ils circuls hajan tuttina gronda influenza sin il resultat da l'elecziun, vegnan las vuschs electoralas dentant adina anc divididas avant l'adiziun tras il dumber da sezs ch'èn d'occupar en quest circul.

Suenter l'attribuziun superiura èsi cler, quants sezs che mintga partida survegn sin plaun chantunal en il Cussegl grond. En in segund pass sto ussa vegnir reparti il dumber da sezs dal

Cussegl grond che cumpeta a las partidas sin las glistas da las partidas en ils 39 circuls electorals (*sutattribuziun*). En singuls circuls electorals poi dar ch'il resultat da la repartiziun dals sezs en il circul na correspunda betg exactamain a la forza da las partidas en il circul electoral respectiv. Quai vul dir ch'igl è pussaivel – per reproducir correctamain il resultat electoral sin plaun chantunal – ch'ina partida survegn en in circul electoral in sez che na la vegniss betg attribuì directamain sin fundament da ses resultat da l'elecziun en il circul (uschenumnada repartiziun cuntracurrenta dals sezs). Considerond l'entir chantun vegn quai dentant puspè gulivà or. Elegiblas èn dentant er en quests cas adina mo las personas ch'èn sa messas a disposiziun per l'elecziun en il circul correspondent. Sche e quant savens ch'i dat talas repartiziuns cuntracurrentas dals sezs, na sa lascha betg predir. Tras la *cundiziun da maiorz* prevista po questa ristga dentant vegnir reducida in pau, ed en circuls electorals cun mo in sez po ella vegnir esclusa dal tuttatafatg. Tenor la cundiziun da maiorz survegn la partida cun las pli bleras vuschs in sez en mintga circul electoral, sche la partida ha avunda sezs sin plaun chantunal. La cundiziun da maiorz exclude pia en quests cas repartiziuns cuntracurrentas dals sezs e garantescha ch'il sulet sez d'in circul electoral che ha mo in sez vegn attribuì en mintga cas a la partida la pli ferma da quest circul electoral.

Sin plaun chantunal è lura previs in *quorum* da 3 pertschient. Questa quota da votantas e votants sto ina partida cuntanscher sin plaun chantunal per pudair sa participar a la repartiziun dals sezs. Uschia vegni garanti che l'abiltad d'agir e l'effizienz dal Cussegl grond na vegnian betg restrenschidas, perquai che numerusas gruppažiuns fitg pitschnas fan part dal Cussegl grond.

Er cun il nov sistem electoral è garantida la substituziun en cas da vacanzas temporaras u duraivlas da commembers vertents dal Cussegl grond. Igl è pia vinavant pussaivel ch'il Cussegl grond po sa radunar durant mintga sessiun en sia occupaziun cumplaina e che tut ils circuls electorals èn er adina representents.

## Effects organisatorics

La nova procedura electorala chaschuna dapli lavur administrativa. Perquai èsi necessari d'organisar da nov ils andaments e las competenzas. Sin plaun chantunal vegn la Chanzlia chan-



---

tunala – sco biro electoral chantunal – incumbensada da preparar e da realisar l'elecziun. Las regiuns coopereschon anc tar l'inoltraziun da las propostas electorals en lur circuls electorals. Cumpetentas èn ellas er per l'organisaziun administrativa da substituziuns temporaras. Las vischnancas èn responsablas per spedir il material electoral a las persunas cun dretg d'eleger e per dumbrar sco er per transmetter ils resultats communalis a la Chanzlia chantunala. La produenziun dals cedels electorals e da l'instrucziun electorala vegn surpigliada dal chantun. Medemamain è la Chanzlia chantunala cumpetenta per eruir il resultat (repartiziun dals sezs sin las partidas sco er sin las candidatas ed ils candidats) e per publitgar correspondentamain ils resultats.

**Conclus dal  
Cussegl grond**

Il 16 da favrer 2021 ha il Cussegl grond deliberà cun 85 cunter 0 vuschs e 32 abstenziuns la revisiun parziala da la Constituziun chantunala per mauns da la votaziun dal pievel.

## Arguments

## Ils arguments dal Cussegl grond

Il sistem electoral per l'elecziun da l'autorità chantunala suprema ha ina gronda impurtanza statalpolitica. Il Cussegl grond è conscient da la responsabladad correspundenta ed è s'occupà intensivamain cun la dumonda dal dretg sistem electoral per il Grischun.

Suenter avair discutà differents models è el arrivà a la conclusiun ch'il sistem electoral dal «Pukelsheim dubel» che vegn applitgà gia en set auters chantuns, tegnia quint il meglier da las relaziuns spezialas en il chantun Grischun.

Il sistem electoral è confirm al dretg federal. Cun mantegnair ils 39 circuls electorals vertents resguarda el la gronda diversità dal chantun Grischun en regard geografic (valladas), cultural, economic, linguistic, social e confessiunal, ed en il Cussegl grond è quella represchentada. Pervia da la repartiziun dals sezs sin las partidas en l'entir chantun pussibilitescha quest sistem plinavant da reproducir pli exactamain las relaziuns da las forzas politicas en il Cussegl grond. A lunga vista è il sistem er stabil envers midadas demograficas. Il quorum previs garantescha l'abiltad d'agir e l'effizienz dal Cussegl grond. E cun la cundiun da maiorz vegni tegnì quint da la circumstanza ch'il Grischun ha blers circuls electorals cun mo in sez. La substituziun en cas da vacanzas temporaras e duravlas en il Cussegl grond durant la legislatura è garantida vinavant. Sco dischavantatgs è vegnidas menziunadas la complexità relativa dal sistem electoral e la circumstanza ch'i vegnan messas en il center partidas empè da personas. Sco «model da cumpromiss» porscha il «Pukelsheim dubel» dentant la gronda schanza da terminar la lunga discussiun politica davart il dretg sistem electoral per il Cussegl grond e da stgaffir relaziuns instituziunalas stabilas per l'autorità politica suprema dal chantun.

Cun la revisiun parziala proponida da la Constituziun chantunala vegn stgaffida la basa constituziunala per introducir il sistem electoral dal «Pukelsheim dubel» en la nova Lescha davart l'elecziun dal Cussegl grond.

## Text da votaziun – project 1

### Constituziun dal chantun Grischun

Acceptà dal pievel ils ...

---

Relaschs tangads da questa fatschenta (numers dal DG)

Nov:	–
Midà:	<b>110.100</b>
Aboli:	–

---

Il Cussegl grond dal chantun Grischun,

sa basond sin l'art. 101 al. 1 da la Constituziun chantunala, suenter avair gi invista da la missiva da la Regenza dals 24 da november 2020,

concluda:

#### **I.**

Il relasch "Constituziun dal chantun Grischun" DG 110.100 (versiun dals 01-01-2018) vegn midà sco suonda:

#### **Art. 27 al. 2 (midà)**

<sup>2</sup> L'elecziun succeda tenor la procedura electorala da proporz. La lescha po prevar quorums minimal ed ina cundiziun da maiorz.

#### **II.**

Naginas midadas en auters relaschs.

#### **III.**

Naginas aboliziuns d'auters relaschs.

#### **IV.**

Questa revisiun parziala è suttamessa al referendum obligatoric. La Regenza fixescha il termin da l'entrada en vigor.

## Lescha davart l'elecziun dal Cussegl grond (LECG)

Dals 16-02-2021

---

Relaschs tangads da questa fatschenta (numers dal DG)

Nov:	<b>150.400</b>
Midà:	150.100   170.100
Aboli:	–

---

Il Cussegl grond dal chantun Grischun,

sa basond sin l'art. 27 sco er sin l'art. 31 al. 1 da la Constituziun chantunala, suenter avair gi invista da la missiva da la Regenza dals 24 da november 2020,

concluda:

### I.

## 1. Disposiziuns generalas

**Art. 1** Object, champ d'applicaziun

<sup>1</sup> Questa lescha regla particularmain:

- la divisiun dal chantun en circuls electorals e l'attribuziun da las vischnancas als circuls electorals en l'agiunta;
- la procedura per reparter ils sezs dal Cussegl grond sin ils circuls electorals;
- la procedura per eleger il Cussegl grond tenor la procedura electorala da proporz;
- la substituziun en il Cussegl grond.

<sup>2</sup> Uschenavant che questa lescha na fixescha nagut auter, valan la Lescha davart ils dretgs politics en il chantun Grischun<sup>1)</sup> conform al senn per la realisaziun da las elecziuns e las disposiziuns da la Lescha federala davart ils dretgs politics<sup>2)</sup> conform al senn per dumondas dal dretg electoral da proporz.

## **Art. 2** Divisiun dals circuls electorals

<sup>1</sup> Per eleger il Cussegl grond è il chantun Grischun dividi en ils circuls electorals tenor l'aggiunta.

<sup>2</sup> L'attribuziun da las vischnancas als circuls electorals è reglada en l'aggiunta.

<sup>3</sup> A tge circul electoral che vischnancas che fusiuneschan appartegnan, sto vegnir reglà en la cunvegna da fusiun. Sche motivs relevants s'opponan a questa regulaziun u sche las vischnancas na chattan betg in'enclegientscha, decida la Regenza definitivamain. Sche dapli ch'ina regiun è pertutgada, ston l'emprim vegnir consultadas questas regiuns.

## **Art. 3** Basa da la repartiziun dals sezs

<sup>1</sup> Per reparter ils sezs dal Cussegl grond sin ils circuls electorals è decisiva la populaziun svizra permanenta dals circuls electorals sin basa da la statistica federala da la populaziun e da las chasadas (STATPOP) che vegn mintgamai publicgada l'onn avant las elecziuns.

## **Art. 4** Procedura da repartiziun

<sup>1</sup> Ils 120 sezs dal Cussegl grond vegnan repartids sin ils circuls electorals tenor la suandanta procedura:

### a) Repartiziun anticipada:

1. Il dumber da la populaziun svizra dal chantun vegn dividi tras 120. La proxima cifra entira sur quest resultat furma l'emprima cifra da repartiziun. Mintga circul electoral cun in dumber da la populaziun pli pitschen che questa cifra survegn in sez e na vegn betg pli en consideraziun per l'ulteriura repartiziun.
2. Il dumber da la populaziun svizra dals circuls electorals restants vegn dividi tras il dumber da sezs anc betg attribuids. La proxima cifra entira sur quest resultat furma la segunda cifra da repartiziun. Mintga circul electoral cun in dumber da la populaziun pli pitschen che questa cifra survegn in sez e na vegn betg pli en consideraziun per l'ulteriura repartiziun.
3. La procedura tenor la cifra 2 vegn repetida, fin ch'i vegn chattada ina cifra da repartiziun che vegn cuntanschida da tut ils circuls electorals restants.

---

<sup>1)</sup> DG [150.100](#)

<sup>2)</sup> CS [161.1](#)

- b) Repartiziun principala: Mintga circul electoral restant survegn tants sezs, sco quai che l'ultima cifra da repartiziun è cuntegnida en ses dumber da la populaziun.
- c) Repartiziun restanta: Ils sezs restants vegnan repartids sin quels circuls electorals che han las cifras restantas las pli grondas. Sche plirs circuls electorals cuntanschan la medema cifra restanta, vegnan els eliminads tenor la successiun dals rests ils pli pitschens che resultan suenter la divisiun da lur dumber da la populaziun tras l'emprima cifra da repartiziun. Sche er quests rests en eguals, decida la sort.

#### **Art. 5**           Communicaziun

<sup>1</sup> Mintgamai l'onn avant las elecziuns publitgescha la Regenza en il Fegl uffizial chantunal il dumber da deputadas e deputads ch'èn d'eleger en mintga circul electoral.

#### **Art. 6**           Recurs electorals

<sup>1</sup> Sch'i vegn inoltrà in recurs a la Chanzlia chantunala, sutta metta il Secretariat dal Cussegl grond quel immediatamain a la presidenta u al president dal biro electoral per la consultaziun, ordinescha – sche necessari – ulteriuras retschertgas e sutta metta las actas a la Cumissiun per giustia e segirezza.

<sup>2</sup> En sia emprima sesida sutta metta quella ina proposta da decisiun motivada al Cussegl grond.

<sup>3</sup> Las deputadas ed ils deputads contestads dastgan far part da las sesidas, fin che las chaussas da recurs èn liquidadas tras il Cussegl grond. Per il tractament ston ellas ed els prender recusaziun.

## **2. Preparaziun da las elecziuns**

#### **Art. 7**           Invit

<sup>1</sup> Fin il pli tard il 16avel glindesdi avant il di d'elecziun publitgescha la Regenza en il Fegl uffizial chantunal l'invit d'inoltrar propostas electorals a la cumissiun regiunala cumpetenta per il circul electoral.

#### **Art. 8**           Propostas electorals 1. cuntegn

<sup>1</sup> Ina proposta electorala dastga cuntegnair maximalmain tants nums da personas elegiblas sco quai ch'i èn d'eleger deputadas e deputads en il circul electoral, e nagins nums dapli che duas giadas. Sch'ina proposta electorala cuntegna dapli nums, vegnan stritgads ils ultims nums.

<sup>2</sup> Las propostas electorals ston inditgar per mintga persona proponida:

- a) il num ed il prenum uffizial;

- b) il num, sut il qual la persuna è enconuschenta sin plaun politic u en il mintgadi;
- c) la schlattaina;
- d) la data da naschientscha;
- e) l'adressa da domicil;
- f) la professiun.

<sup>3</sup> Mintga persuna proponida sto confermar en scrit ch'ella acceptia la proposta electorala. Sche questa conferma manca, vegn stritgà ses num.

#### **Art. 9**            2. designaziun

<sup>1</sup> Mintga proposta electorala sto avair ina designaziun ch'è adattada per la differenziar dad autras propostas electorals.

#### **Art. 10**          3. sutscriziun

<sup>1</sup> Mintga proposta electorala sto vegnir sutscritta a maun, e quai da tschintg persunas cun dretg da votar che abitan en il circul electoral.

<sup>2</sup> Ina persuna cun dretg da votar na dastga betg sutscriver dapli ch'ina proposta electorala. Suenter l'inoltraziun da la proposta na po la sutscriziun betg pli vegnir retratga.

<sup>3</sup> Las sutsegnadras ed ils sutsegnaders ston designar ina persuna sco represchentanta u represchentant da la proposta electorala ed ina persuna sco sia substituziun. Sch'i vegn desistì da quai, vala l'emprima sutsegnadra u l'emprim sutsegnader sco represchentanta u represchentant e la segunda sutsegnadra u il segund sutsegnader sco substituziun.

#### **Art. 11**          4. inoltraziun

<sup>1</sup> Las propostas electorals ston arrivar tar la cumissiun regiunala cumpetenta per il circul electoral fin il pli tard il 12avel glindesdi avant il di d'elecziun.

<sup>2</sup> Propostas electorals inoltradas suenter quest termin na vegnan betg en consideraziun.

<sup>3</sup> La cumissiun regiunala infurmescha immediatamain la Chanzlia chantunala davart las propostas electorals inoltradas.

#### **Art. 12**          5. invista

<sup>1</sup> Las propostas electorals ed ils nums da las sutsegnadras e dals sutsegnaders pon vegnir consultads tar la cumissiun regiunala cumpetenta.

**Art. 13**           6. rectificaziun  
a) personas proponidas pliras giadas

<sup>1</sup> Sch'il num d'ina persuna proponida figurescha sin pliras propostas electoralas d'in circul electoral, al stritga la cumissiun regiunala cumpetenta immediatamain da tut questas propostas electoralas.

<sup>2</sup> La Chanzlia chantunala stritga immediatamain quellas personas proponidas che figureschan sin propostas electoralas da plirs circuls electorals. Ella communitgescha immediatamain sias stritgadas a las cumissiuns regiunals dals circuls electorals pertutgads.

**Art. 14**           b) rectificaziun e propostas da substituziun

<sup>1</sup> La cumissiun regiunala cumpetenta controllescha cuntinuadamain che las propostas electoralas inoltradas adempleschian las pretensiuns formalas, che las candidatas ed ils candidats sajan elegibels, ch'i n'haja naginas candidaturas multiplas e che las suttascripziuns sajan valaivlas.

<sup>2</sup> En cas da mancanzas vegn fixà immediatamain in curt termin, per che la represchentanza da la proposta electorala possia eliminar quellas.

<sup>3</sup> Las personas proponidas sco substituziun da personas stritgadas uffizialmain ston confermar en scrit ch'ellas acceptian la proposta electorala.

<sup>4</sup> Sch'ina mancanza na vegn betg eliminada entaifer il termin fixà, è la proposta electorala nunvalaivla. Sche la mancanza concerna mo ina persuna proponida, vegn stritgà sulettamain ses num.

<sup>5</sup> Suentar il 11avel glindesdi avant il di d'elecziun na pon las propostas electoralas betg pli vegnir midadas. Resalvadas restan l'annullaziun uffiziala da candidaturas multiplas constatadas posteriuramain ed adattaziuns da las designaziuns da las glistas tenor l'artitgel 16.

**Art. 15**           Glistas

<sup>1</sup> Las propostas electoralas rectificadas sa numnan glistas. Colliaziuns da glistas èn exclusas.

<sup>2</sup> La cumissiun regiunala cumpetenta transmetta las glistas rectificadas il pli tard la 11avla mesemna avant il di d'elecziun a la Chanzlia chantunala per la publicaziun en il Fegl uffizial chantunal.

**Art. 16**           Gruppas da glistas

<sup>1</sup> Glistas cun la medema designaziun furman en il chantun ina gruppa da glistas.

<sup>2</sup> Las glistas vegnan tractadas sco gruppa da glistas, sche:

- a) las represchentanzas da las glistas inoltreschan fin il pli tard la 11avla mesemna avant il di d'elecziun ina decleraziun correspondenten en scrit a la Chanzlia chantunala;
- b) las glistas derivan da differents circuls electorals; e



c) las glistas han la medema designaziun.

<sup>3</sup> Sch'ina glista è vegnida inoltrada mo en in circol electoral, vala questa glista medemamain sco grupp da glistas.

<sup>4</sup> En cooperaziun cun las represchentanzas da las glistas rectifictescha la Chanzlia chantunala las differenzas tar las designaziuns da las glistas e tar la furmaziun da gruppas da glistas. Sch'i na dat nagina enclegientscha, decida la Chanzlia chantunala.

#### **Art. 17**            Numers da las glistas

<sup>1</sup> Las glistas da la medema grupp da glistas survegnan il medem numer da glista.

<sup>2</sup> Il numer da la glista vegn attribui da la Chanzlia chantunala cun trair la sort. La sort vegn tratga publicamain.

<sup>3</sup> La Chanzlia chantunala publitgescha las gruppas da glistas e las glistas en il Fegl uffizial chantunal.

#### **Art. 18**            Cedels electorals, mussavia electoral

<sup>1</sup> La Chanzlia chantunala prepara per tut las glistas cedels electorals, sin ils quals èn prestampads la designaziun da la glista, il numer d'ordinaziun sco er las indicaziuns davart las candidatas ed ils candidats (num e prenum, annada, designaziun da la professiun sco er lieu da domicil), e plinavant in cedel electoral betg prestampà.

<sup>2</sup> Avant mintga elecziun elavura la Chanzlia chantunala in curt mussavia electoral che vegn consegnà da las vischnancas a las persunas cun dretg da votar ensemen cun ils cedels electorals.

### **3. Act electoral**

#### **Art. 19**            Exequir il dretg d'eleger

<sup>1</sup> Mintga persuna cun dretg d'eleger dispona da tantas vuschs sco quai ch'i èn d'eleger deputadas e deputads en ses circol electoral.

<sup>2</sup> Ella po dar sia vusch mo a persunas ch'èn vegnidas proponidas valaivlamain en ses circol electoral.

<sup>3</sup> Per quest intent po ella far diever d'in cedel electoral uffizial prestampà u vid. Il cedel electoral sto vegnir emplenì e midà a maun.

#### **Art. 20**            Emplenir il cedel electoral

<sup>1</sup> Tgi che dovra il cedel electoral betg prestampà, po scriber si nums da persunas elegiblas sco er la designaziun d'ina glista e/u il numer d'ordinaziun d'ina glista.

<sup>2</sup> Tgi che dovra in cedel electoral prestampà, po stritgar nums da candidatas e candidats prestampads. La persuna cun dretg d'eleger po scriver si nums da candidatas e candidats che figureschan sin autras glistas dal circul electoral (panaschar). Ella po ultra da quai stritgar il numer d'ordinaziun prestampà e la designaziun da la glista prestampada u remplazzar tras in auter numer respectivamain tras in'otra designaziun.

<sup>3</sup> Il num d'ina medema candidata u d'in medem candidat dastga figurar maximalmain duas giadas sin il cedel electoral (cumular).

#### **Art. 21** Cedels electorals nunvalaivels e vuschs da candidat nunvalaivlas

<sup>1</sup> Cedels electorals èn nunvalaivels, sche:

- a) els n'èn betg uffizials;
- b) els na cuntengnan betg in num d'ina candidata u d'in candidat dal circul electoral;
- c) els èn emplenids u midads en outra moda che a maun;
- d) els cuntengnan remartgas ingiuriosas u caracterisaziuns evidentas;
- e) las prescripziuns decretadas en chaussa na vegnan betg observadas en cas da la votaziun per corrispondenza.

<sup>2</sup> Sco vuschs nunvalaivlas ston vegnir stritgads dal cedel electoral:

- a) nums da persunas che na figureschan betg sin ina glista dal circul electoral;
- b) repetiziuns da memia, sch'il num d'ina candidata u d'in candidat figurescha dapli che duas giadas sin in cedel electoral.

<sup>3</sup> Sch'in cedel electoral cuntegna dapli nums che quai ch'i èn avant maun sezs, vegnan stritgads ils ultims nums prestampads che n'èn betg cumulads a maun, e suenter ils ultims nums agiuntads a maun.

## **4. Eruida dals resultats**

#### **Art. 22** Vuschs da candidatas e candidats, vuschs da partida

<sup>1</sup> Las candidatas ed ils candidats che figureschan sin il cedel electoral survegnan mintgamai ina vusch da candidata u candidat.

<sup>2</sup> La summa da las vuschs da candidatas e candidats e da las vuschs supplementaras tenor l'artitgel 23 dat las vuschs da partida da mintga glista.

### **Art. 23**           Vuschs supplementaras

<sup>1</sup> Sch'in cedel electoral cuntegna main vuschs da candidatas e candidats valaivlas che deputadas e deputads ch'èn d'eleger en il circol electoral, valan las lingias vidas sco vuschs supplementaras per la glista ch'è inditgada cun sia designaziun u cun ses numer d'ordinaziun sin il cedel electoral. Sche la designaziun u il numer d'ordinaziun manca ubain sch'il cedel electoral cuntegna dapli ch'ina designaziun da glista u dapli ch'in numer d'ordinaziun inoltrà, na valan las lingias vidas betg (vuschs vidas).

<sup>2</sup> Nums che na figureschan betg sin ina glista dal circol electoral, vegnan stritgads. Els vegnan dentant quintads sco vuschs supplementaras, sch'il cedel electoral cuntegna ina designaziun da la glista u in numer d'ordinaziun. Sch'ina designaziun da la glista ed in numer d'ordinaziun mancan, na quintan questas vuschs betg (vuschs vidas).

<sup>3</sup> En cas d'ina cuntradieziun tranter la designaziun da la glista ed il numer d'ordinaziun vala la designaziun da la glista.

### **Art. 24**           Cumpilaziun dals resultats

<sup>1</sup> Il biro electoral da mintga vischnanca sto eruir las suandantas valurs:

- a) il dumber da personas cun dretg d'eleger ed il dumber d'electuras ed electurs;
- b) il dumber da cedels electorals valaivels, nunvalaivels e vids.

<sup>2</sup> Sin basa dals cedels electorals valaivels vegni erui:

- a) il dumber da vuschs che las singulas candidatas ed ils singuls candidats han survegni (vuschs da candidatas e candidats);
- b) il dumber da vuschs supplementaras da mintga glista;
- c) la summa da las vuschs da candidatas e candidats e da las vuschs supplementaras da mintga glista;
- d) il dumber da vuschs vidas.

<sup>3</sup> Quests resultats ston vegnir transmess immediatamain sin via electronica a la Chanzlia chantunala.

<sup>4</sup> Il biro electoral da la vischnanca sto protocollar ils resultats ed inoltrar quest protocol a la Chanzlia chantunala.

### **Art. 25**           Repartiziun dals sezs

#### 1. chaussas generalas

<sup>1</sup> Il Cussegl grond vegn elegì tenor la procedura da l'attribuziun dals sezs proporziunala dubla.

<sup>2</sup> Ils sezs vegnan repartids tras la Chanzlia chantunala.

**Art. 26** 2. gruppas da glistas, quorum

<sup>1</sup> Ina gruppas da glistas dastga sa participar a la repartiziun dals sezs mo, sche sias glistas cuntanschan ina cifra electorala che correspunda ad ina quota d'almain 3 pertschient electuras ed electurs en l'entir chantun.

**Art. 27** 3. attribuziun superiura a las gruppas da glistas

<sup>1</sup> Il dumber da vuschs da partida d'ina glista vegn dividi tras il dumber da sezs ch'èn d'occupar en il circul electoral correspondent. Il resultat vegn numnà cifra electorala da la glista.

<sup>2</sup> En mintga gruppas da glistas vegnan quintadas ensemen las cifras electorals da las glistas. La summa vegn dividida tras la clav electorala chantunala ed arrundada giu u si sin la proxima cifra entira. Il resultat inditgescha il dumber da sezs da la gruppas da glistas respectiva.

<sup>3</sup> La Chanzlia chantunala calculescha la clav electorala chantunala uschia, ch'i vegnan repartids 120 sezs tras la procedura tenor l'alinea 2.

<sup>4</sup> Sch'i resultan pussaivladads d'arrundaziun equivalentas, decida la sort.

**Art. 28** 4. sutattribuziun a las glistas

<sup>1</sup> Il dumber da vuschs da partida d'ina glista vegn dividi tras il divisur dal circul electoral sco er tras il divisur da la gruppas da glistas ed arrundà giu u si sin la proxima cifra entira. Il resultat inditgescha il dumber da sezs da questa glista.

<sup>2</sup> Sch'il dumber da sezs da la glista cun las pli bleras vuschs en in circul electoral n'importa betg almain 1, vegn quest dumber auzà sin 1 (cundiziun da maiorz).

<sup>3</sup> Sche l'applicaziun da la cundiziun da maiorz chaschuna ina cuntradicziun cun l'alinea 4, sto questa cundiziun vegnir restrenschida uschia, che las cundiziuns da l'alinea 4 vegnan observadas. Sch'i existan pliras pussaivladads equivalentas en quest cas, decida la sort.

<sup>4</sup> La Chanzlia chantunala fixescha in divisur per mintga circul electoral ed in divisur per mintga gruppas da glistas, uschia ch'i resulta il suandant tras la procedura tenor l'alinea 1 fin alinea 3:

- a) mintga circul electoral survegn il dumber da sezs attribuids ad el tenor l'artitgel 4;
- b) mintga gruppas da glistas survegn il dumber da sezs che la cumpetan tenor l'attribuziun superiura.

<sup>5</sup> Sch'i resultan pussaivladads d'arrundaziun equivalentas, decida la sort.

**Art. 29** 5. eruida da las personas elegidas sco er da las suppleantas e dals suppleants

<sup>1</sup> Da mintga glista èn elegids quellas candidatas e quels candidats che han survegni las pli bleras vuschs a norma dals sezs cuntanschids.

<sup>2</sup> Las candidatas ed ils candidats che n'èn betg elegids èn suppleantas e suppleants per lur glista en la successiun da las vuschs survegnidas.

<sup>3</sup> En cas da paritad da las vuschs decida la sort davart la successiun.

**Art. 30** 6. sezs supplementars

<sup>1</sup> Sch'i vegnan attribuids ad ina glista dapli sezs che quai ch'i figureschan candidatas e candidats sin la glista, ha lieu in'elecziun complementara tenor l'artitgel 32 per ils sezs supplementars.

**Art. 31** Remplazzament tras ina suppleanta u in suppleant

<sup>1</sup> Sch'insatgi refusa l'elecziun u sch'ina deputada u in deputà banduna il Cussegl grond avant la scadenza da la durada d'uffizi, declera la Chanzlia chantunala l'emprima suppleanta u l'emprim suppleant sco elegi. Il conclus sto vegnir publictà en il Fegl uffizial chantunal.

<sup>2</sup> Sche la suppleanta u il suppleant na po u na vul betg surpigliar l'uffizi, vegn ella u el remplazzà tras la proxima persuna sin la glista.

**Art. 32** Elecziun complementara

<sup>1</sup> Sch'in sez na po betg vegnir occupà tras in remplazzament, succeda la cumpletaziun tras las sutsegnadras ed ils sutsegnaders da la proposta electorala (art. 10) en la successiun da las suttascripziuns.

<sup>2</sup> Sche questa persuna ademplescha las premissas d'elegibilitad, vegn ella declarada da la Regenza sco elegida. Il conclus sto vegnir publictà en il Fegl uffizial chantunal.

<sup>3</sup> Sch'ina cumpletaziun tras las sutsegnadras ed ils sutsegnaders da la proposta electorala n'è betg pussaivla, ordinescha la Regenza in'elecziun dal pievel en il circul electoral respectiv.

<sup>4</sup> L'elecziun dal pievel na vegn betg realisada, sch'ina deputada u in deputà banduna il Cussegl grond pli tard che 12 mais avant las proximas elecziuns ordinaras dal Cussegl grond. En in tal cas sa participescha ina suppleanta u in suppleant tenor las reglas da la substituziun temporara tenor l'artitgel 33.

<sup>5</sup> Sch'i ston vegnir occupads plirs sezs a chaschun d'ina votaziun dal pievel, vegnan applitgadas las disposiziuns davart la procedura electorala da proporz, uschiglio quellas davart la procedura electorala da maiorz.

<sup>6</sup> Sche la procedura electorala da proporz vegn applitgada en in circul electoral, valan las suandantas particularitads:

- a) tut las glistas valan medemamain sco gruppas da glistas;
- b) ina glista dastga sa participar a la repartiziun dals sezs mo, sch'ella survegn almain 3 pertschient da tut las vuschs da partida;
- c) ina sutattribuziun n'ha betg lieu, perquai che mintga gruppa da glistas cuntogna mo ina glista.

**Art. 33** Substituziun temporara

<sup>1</sup> Sch'ina deputada u in deputà è impedi temporarmain da far part dal Cussegl grond, po ina suppleanta u in suppleant sa participar a las sesidas. Las disposiziuns davart il remplazzament tenor l'artitgel 31 valan conform al senn.

<sup>2</sup> Sch'ina substituziun n'è betg pussaivla tras in remplazzament, succeda quella tras las sutsegnadras ed ils sutsegnaders da la proposta electorala (art. 10) en la successiun da las suttascripziuns.

<sup>3</sup> La suppleanta u il suppleant sto vegnir communitgà uschè baud sco pussaivel a la cumissiun regiunala cumpetenta, che infurmescha da sia vart immediatamain il Secretariat dal Cussegl grond.

**II.****1.**

Il relasch "Lescha davart ils dretgs politics en il chantun Grischun (LDPC)" DG [150.100](#) (versiun dals 01-02-2016) vegn midà sco suonda:

**Art. 1 al. 1<sup>bis</sup> (nov)**

<sup>1bis</sup> Resalvadas restan las prescripziuns spezialas davart l'elecziun da proporz dal Cussegl grond en la Lescha davart l'elecziun dal Cussegl grond.

**Art. 2 al. 2 (midà)**

<sup>2</sup> Elecziuns regiunalas èn las elecziuns da las commembras e dals commembers dal Cussegl grond en ils circuls electorals tenor la Lescha davart l'elecziun dal Cussegl grond sco er las elecziuns da las commembras e dals commembers da las dretgiras regiunalas.

**Art. 8 al. 1 (midà)**

<sup>1</sup> Las elecziuns e las votaziuns federalas e chantunalas sco er las elecziuns dal Cussegl grond e da las dretgiras regiunalas han lieu en las vischnancas, e quai il medem di ed a l'urna.

**Art. 36 al. 1, al. 3 (aboli)**

<sup>1</sup> Il biro electoral communitgescha immediatamain ils resultats da la vischnanca:

- a) **(midà)** tar elecziuns e tar votaziuns federalas e chantunalas sco er tar elecziuns da las commembras e dals commembers dal Cussegl grond a la Chanzlia chantunala;
- c) **(midà)** tar votaziuns en chaussas regiunalas a la Cumissiun regiunala.

<sup>3</sup> *aboli*

---

**Art. 37 al. 1 (midà), al. 2 (midà)**

<sup>1</sup> Cun quintar ensemen ils resultats da las vischnancas eruescha la Chanzlia chantunala il resultat chantunal tar elecziuns e tar votaziuns federalas e chantunalas sco er ils resultats dals singuls circuls electorals tar elecziuns da las commembras e dals commembers dal Cussegl grond. Ella fa in protocol en chaussa.

<sup>2</sup> Tar elecziuns da la Dretgira regionala è quai chaussa da la Dretgira regionala, tar votaziuns en chaussas regionalas ha la Cumissiun regionala questa incumbensa.

**Art. 42 al. 1 (midà)**

<sup>1</sup> Ils resultats totals provisorics da las votaziuns e da las elecziuns chantunalas sco er da las elecziuns da las commembras e dals commembers dal Cussegl grond vegnan publicgads immediatamain tras la Chanzlia chantunala, quels da las elecziuns da las dretgiras regionalas tras las dretgiras regionalas e quels da votaziuns en chaussas regionalas tras las cumissiuns regionalas.

**Art. 43 al. 2 (midà), al. 3 (midà)**

<sup>2</sup> Dal rest ordinescha tar elecziuns e tar votaziuns chantunalas sco er tar elecziuns da las commembras e dals commembers dal Cussegl grond la Regenza, tar elecziuns da la Dretgira regionala la Cumissiun administrativa e tar votaziuns en chaussas regionalas la Cumissiun regionala ina verificaziun dal scrutini, sch'i existan indizis concrets per irregularitads.

<sup>3</sup> La verificaziun dal scrutini po succeder en in lieu central, tar elecziuns e tar votaziuns chantunalas sco er tar elecziuns da las commembras e dals commembers dal Cussegl grond tras la Chanzlia chantunala, tar elecziuns da las dretgiras regionalas e tar votaziuns regionalas tras la Dretgira regionala respectivamain tras la Cumissiun regionala u – sin dumonda da quests posts – en las vischnancas.

**Art. 44 al. 1 (midà), al. 2 (midà)**

<sup>1</sup> Sa basond sin ils protocols da las vischnancas u sin in'eventuala verificaziun dal scrutini vegnan ils resultats totals consolidads da las elecziuns e da las votaziuns chantunalas sco er da las elecziuns da las commembras e dals commembers dal Cussegl grond publicgads da la Chanzlia chantunala en il Fegl uffizial chantunal cun in renviament al dretg da recurs.

<sup>2</sup> Tar elecziuns da las dretgiras regionalas e tar votaziuns sin plaun regional succeda la publicaziun tras la Dretgira regionala respectivamain tras la Cumissiun regionala en l'organ da publicaziun respectiv.

**Art. 45 al. 1 (midà)**

<sup>1</sup> Suenter la scadenza dal termin da recurs u suenter ch'il recurs è liquidà, declera la Regenza il resultat da las elecziuns dal Cussegl dals chantuns e da las votaziuns chantunalas sco definitiv; il Cussegl grond fa quai per las elecziuns da las commembras e dals commembers dal Cussegl grond sco er per las elecziuns da la Regenza.

**Art. 46 al. 1 (midà)**

<sup>1</sup> La persuna che na refusescha betg in'elecziun entaifer otg dis suenter la publicaziun uffiziala dal resultat cun ina communicaziun en scrit a la Regenza respectivamain a la Cumissiun administrativa, ha acceptà l'elecziun.

**2.**

Il relasch "Lescha davart il cussegl grond (LCG)" DG [170.100](#) (versiun dals 01-01-2017) vegn midà sco suonda:

**Art. 1**

*aboli*

**Art. 2**

*aboli*

**Art. 3**

*aboli*

**Art. 4**

*aboli*

**Art. 5**

*aboli*

**Agiuntas**

Agiunta 1: Art. 1 al. 2 (**aboli**)



**3.**

Il relasch "Lescha davart ils dretgs politics en il chantun Grischun (LDPC)" DG 150.100 (revisiun parziala dals 12-02-2018) vegn midà sco suonda:

**Art. 19b al. 1**

<sup>1</sup> Fin il pli tard il 14avel glindesdi avant il di d'elecziun sto vegnir publictà l'invit d'inoltrar propostas electoralas:

b) *aboli*

**Art. 19e al. 1**

<sup>1</sup> Las propostas electoralas ston arrivar fin il pli tard il novavel glindesdi avant il di d'elecziun:

b) *aboli*

**III.**

Naginas aboliziuns d'auters relaschs.

**IV.**

Questa lescha è suttamessa al referendum facultativ. Ella entra en vigur mo, sche la revisiun parziala da la Constituziun chantunala dals 13 da zercladur 2021 è vegnida acceptada.

Las midadas sut la cifra II.3 en la Lescha davart ils dretgs politics en il chantun Grischun (LDPC) (revisiun parziala dals 12 da favrer 2018) entran en vigur ensemen cun questa revisiun parziala.

Dal rest fixescha la Regenza il termin da l'entrada en vigur.

## Agiunta 1: Divisiun dals circuls electorals ed attribuziun da las vischnancas als circuls electorals (art. 2 al. 1 ed al. 2)

(Versiun dal 1. da schaner 2021)

Las vischnancas èn attribuidas sco suonda als circuls electorals<sup>1</sup>:

Circul electoral	Vischnancas
Alvaschagn	Alvra, Vaz
Avras	Avras
Belfort	Lantsch, Schmitten
Bravuogn	Bravuogn Filisur
Bregaglia	Bregaglia
Breil	Breil
Brusio	Brusio
Calanca	Buseno, Calanca, Castaneda, Rossa, Sta. Maria i.C.
Cuira	Cuira
Churwalden	Churwalden, Tschiertschen-Praden
Tavau	Tavau
Cadi	Mustér, Medel (Lucmagn), Sumvitg, Trun, Tujetsch
Tumleastga	Farschno, Giuvaulta, Scharàns, Seglias, Tumleastga
Tschintg Vitgs	Landquart, Trimmis, Vaz Sut, Zizers
Foppa	Falera, Glion, Laax, Sagogn, Schluein, Sursaissa Mundaun
Jenaz	Fideris, Furna, Jenaz
Claustra	Claustra
Küblis	Cunter en il Partenz, Küblis
Lumnezia	Lumnezia, Val S. Pieder
Luzein	Luzein
Maiavilla	Fläsch, Jenins, Maiavilla, Malans

<sup>1</sup> Il stadi e las designaziuns da las vischnancas vegnan adattads mintga onn nunformalmain conform a las fusiuns da vischnancas.

Mesauc	Lostallo, Mesauc, Soazza
Engiadin'Ota	Bever, Madulain, La Punt Chamues-ch, Puntraschigna, Samedan, San Murezzan, S-chanf, Schlarigna, Segl, Silvaplauna, Zuoz
Puschlav	Puschlav
Ramosch	Samignun, Valsot
Razén	Domat, Panaduz, Razén
Valragn	Valragn, Sufers
Roveredo	Cama, Grono, Roveredo, San Vittore
Stussavgia	Val Stussavgia
Schons	Andeer, Farera, Muntogna da Schons, Runtgaglia, Ziràn-Reschen
Scanvetg	Arosa
Schiers	Grüsch, Schiers
Seewis	Seewis
Suot Tasna	Scuol
Sur Tasna	Zernez
Surses	Surses
Tusaun	Cazas, Flearda, Masagn, Tschappina, Tusaun, Urmagn
Trin	Favugn, Flem, Trin, Tumein
Val Müstair	Val Müstair

## Detagls

# Iniziativa chantunala dal pievel «Per ina chatscha etica che sa cumporta cun la natira»

### Finamiras da l'iniziativa

L'iniziativa vul proteger en general vatgas-tschiev purtantas che mainan in triep e lur vadels sco er chauras-chavriel e lur ansiels. Ultra da quai duain tut las chatschas avair lieu mo pli durant ils mais avust fin october. Uschia vul l'iniziativa tranter auter abolir senza cumpensaziun la chatscha speziala. En general duain vegnir scumandadas la chatscha da guetta actuala, la chatscha cun traplas sco er la chatscha d'utschels. Cun ir a chatscha duain plinavant valair – tenor l'iniziativa – las limitas da l'alcohol en il sang tenor la legislaziun federala davart il traffic sin via. Ultra da quai duain la qualificaziun per la chatscha e la segirezza da culp vegnir controlladas periodicamain. A partir da l'onn 2016 duai – tenor l'iniziativa – vegnir duvrada mo pli muniziun senza plum. La finala na duain uffants fin 12 onns betg pli dastgar accompagnar ils chatschaders a chatscha ed er betg dastgar vegnir motivads per la chatscha tras la scola. Areguard la prevenziun cunter donns da selvaschina duai la surveglianza da chatscha – tenor l'iniziativa – mo dastgar far regulaziuns tar tut ils donns extraordinaris, sche tut las mesiras da protecziun imaginablas n'èn betg cuvegnetas. En l'Uffizi da chatscha e pestga sco er en la Cumissiun da chatscha pretenda l'iniziativa ch'ils protecturs dals animals/chatschaders d'ina vart ed ils nunchatschaders da l'autra vart sajan represchentads pariticamain.

### Dumondas da l'iniziativa gia realisadas

Cun la revisiun parziala da la Lescha chantunala da chatscha (LCC; DG 740.000) l'onn 2016 (en vigur dapi il 1. da matg 2017) e cun las ordinaziuns che sa basan sin questa lescha èn vegnidas realisadas las suandantas dumondas da l'iniziativa (DI) en ina furma adattada:

DI 2	Scumond da la chatscha da guetta cun excepziun dal diever da traplas tras la surveglianza da chatscha e tras las chatschadras ed ils chatschaders autorisads da l'Uffizi da chatscha e pestga en l'areal d'abitadi, tar manaschis agriculs, en vischinanza da vitgs sco er tar singuls edificis (art. 4 ed art. 4a LCC).
------	--

DI 7	Francaziun da l'obligaziun da tir per la chatscha en la lescha e relasch da normas da prestaziun liantas sin il stgalim da l'ordinaziun (art. 13b LCC ed Ordinaziun davart l'obligaziun da tir per la chatscha [OOTCh; DG 740.110]).
DI 7	Introducziun da ballas e da ballins senza plum, uschepert che quai po vegnir responsà per motivs da segirezza e sin fundament da ponderaziuns da la protecziun d'animals (art. 13d LCC). Cun las Prescripziuns da chatscha 2020 ha la Regenza fixà in scumond da duvrar ballas cun plum cun in temp transitoric fin las chatschas 2021 (art. 5 OECh).

### **Restricziuns rigurusas da la chatscha grischuna da patenta**

Sche l'iniziativa vegn acceptada, vegn la chatscha en general restranschida fermamain en il Grischun, e per part vegn la furma actuala da la chatscha da patenta cun chatschadras e chatschaders privats abolida respectivamain remplazzada tras in management dals animals selvadis organisà dal stadi (tranter auter cun chatscha da reschia), sco che iniziativa dal pievel en auters chantuns han prendi en mira (Turitg) u han prendi en mira ed er cuntanschi (Genevra). Detagls:

DI 1 DI 4	Grazia ad ina protecziun pli intensiva dals animals-mamma e dals animals giuvens e grazia ad in paus d'enviern general per tut ils animals selvadis a partir dal 1. da november vegn la chatscha dals animals feminins difficultada tendenzialmain, e la chatscha sto vegnir anticipada sin ils mais avust fin mez settember, perquai che las vatgas-tschierv pon esser purtantas a partir da mez settember. Ina chatscha durant l'avust croda però en il temp da chalur fitg impurtant per la selvaschina e disturba la fasa decisiva, en la quala ils tschiervs, ils chavriels ed ils chamutschs tiran si lur pitschens. Las prelevaziuns ch'èn necessarias per ademplir las prescripziuns dal dretg federal ston pia vegnir fatgas – sco oz tras la chatscha speziala – posteriuramain tras ina chatscha da reschia sistematica che dura fin maximalmain il schaner. Cun abolir la chatscha da guetta vegnan la vulp, la fiergna ed il tais medemamain regulads tras ina chatscha da reschia. Cun reducir il squitsch da chatscha na pon las spezias da selvaschina d'ungla las pli reproductivas, numnadamain il chavriel, il tschierv ed il portg
--------------	--

	selvadi, betg pli vegnir reguladas. Quai indeblescha il gaud e la biodiversitad e periclitescha uschia la protecziun dals umans (gauds da protecziun) e dals animals.
DI 3	La chatscha restrenschida da las spezias d'utschels ch'existan en il chantun, la quala vegn pratitgada oz en moda persistente, vegn abolida. In'utilisaziun ecologica persistente e plain resguard d'ina resursa natirala diventa nunpussavla.
DI 5	La recrutaziun da collavuraturas e collavuratur en l'administraziun centrala da l'Uffizi da chatscha e pestga vegn restrenschida respectivamain difficultada. Ins na po betg pli sa basar exclusivamain sin la cumpetenza professiunala specifica per l'uffizi da las singulas candidatas e dals singuls candidats, mabain sto er resguardar criteris sco «nunchatschader» u «mentalitad per la protecziun dals animals». Il medem vala per nominar las commembras ed ils commembers da la Cumissiun da chatscha.
DI 6	Per ir a chatscha duain valair las limitas da l'alcohol en il sang tenor la legislaziun federala davart il traffic sin via. Mo il consum smesirà d'alcohol po vegnir scumandà. Narcotics restan exclus.
DI 8	Uffants sut 12 onns na dastgan betg pli accompagnar ils chatschaders a chatscha e na dastgan betg vegnir motivads per la chatscha tras la scola. Ultra da l'adattaziun necessaria da la Lescha chantunala da chatscha sto vegnir cumplettada la Lescha davart las scolas popularas dal chantun Grischun (Lescha da scola; DG 421.000).
DI 9	Mesiras singulas per prevegnir a donns da selvaschina tenor l'art. 12 LChP dastgan vegnir ordinadas mo, sche naginas mesiras pli miaivlas n'èn pussaivlas. Plinavant dastga – differentamain dad oz – vegnir incumbensada mo pli la surveglianza da chatscha da sajettar singuls animals.

### Realisar ina chatscha da reschia custa bler

Cun introducir in paus d'enviern general a partir dal 1. da november e cun abolir respectivamain restrenscher divers geners da chatscha fissan – sco tar l'iniziativa cunter la chatscha speziala – necessarias vastas chatschas da reschia tranter il 1. da novem-

---

ber ed ils 31 da schaner per garantir la regulaziun necessaria da la populaziun (regulaziun regiunala dal tschierv, dal chavriel, dal portg selvadi, da la vulp, da la fiergna e dal tais). Perquai che las expensas dals fatgs da chatscha ston vegnir cuvridas – tenor la legislaziun actuala (art. 21 LCC) – cun las taxas da patenta e da prelevaziun e perquai che la regulaziun da las populaziuns d’animals selvadis è l’incumbensa principala da la chatscha, pari d’esser evident che las expensas da la chatscha da reschia che resultan eventualmain, stuessan vegnir cuvridas tras ils retgavs da las ulteriuras chatschas. Perquai che la chatscha da reschia po er vegnir qualifitgada sco incumbensa en l’interess da la generalitad, stuess la disposiziun actuala però eventualmain vegnir reponderada cun introducir la chatscha da reschia per garantir che questa incumbensa vegnia indemnisada cun meds finansials publics generals. Cun abolir respectivamain restrenscher divers geners da chatscha vegnan ins supplementarmain a stuair far quint cun entradas pli pitschnas or da la taxa per las patentas correspondentas. La cumpra da 60 apparats per controllar l’alcohol chaschunass in’expensa unica da 90 000 francs.

**Conclus dal  
Cussegl grond**

Ils 16 da favrer 2021 ha il Cussegl grond concludì cun 103 cunter 0 vuschs e 0 abstenziuns da recumandar al pievel da refusar l’iniziativa chantunala dal pievel «Per ina chatscha etica che sa cumporta cun la natira».

## Arguments

### Proteger ils animals sto esser in duair civic en il Grischun

## Ils arguments dal comité d'iniziativa

Sco chantun turistic essan nus dependents d'ina chatscha premurusa. Actualmain n'è quai betg il cas. Nus sco iniziants ans engaschain per il bain, per il spazi da viver e per la protecziun da la selvaschina, dal gaud, dals chatschaders e da la populaziun.

**La chatscha regulara na vegn betg tangada.**

**Punct 1:** La chatscha speziala malgarteziada è in fraud envers la natira sco er envers ils animals selvadis. Obligatoricamain sto capitar ina midada da paradigmas. Tenor la Lescha federala èn ils animals giuvens e lur mammas protegids. Ma la Regenza ignorescha quai. L'associaziun «Wildtierschutz Schweiz» mussa duas pussaivladads: ina regulaziun sistematica da las naschientschas – vaccinar empè da mazzar – e/u ina interrupziun da la chatscha da la selvaschina d'ungla. Il prof. Reichholz recumonda d'interrumper la chatscha da tshierivs per 15 onns, quai per cuntanscher ina regulaziun natirala.

**Punct 2:** Carmalar ils animals cun metter estga e metter traplas per mazzar ils animals è ina metoda da chatscha antiquada e nunnecessaria e cuntradi a tut las novas enconuschientschas, tenor las qualas animals da rapina pitschens sco la vulp, la fiergna e.u.v. han ina funcziun impurtanta per cuntanscher in equilibr saun en la natira. Tschiffà, mazzà e dismiss – ina naradad ecologica.

**Punct 3:** La populaziun grischuna sa memia pauc ch'ì dat er ina chatscha d'utschels. La chatscha d'utschels serva sco exercizi da tir, sco supplement interessant a la patenta da chatscha, e per tutga spezias d'utschels periclitadas sco tranter auter l'urblauna ed il cot da draussa. Quai na correspunda betg a las valurs eticas actualas da la chatscha grischuna e na po er betg pli vegnir responsà en il rom da la midada dal clima.

**Punct 4:** Ir a chatscha durant il profund enviern, cura ch'ìls animals selvadis cumbattan per survivor, n'è betg acceptabel ed è cuntrari a las prescripziuns da chatscha.

**Punct 5:** Las cumissiuns ed il UCP na dastgan betg esser occupads exclusivamain cun chatschaders e cun lur aderents. Ils



animals selvadis dovran ina vusch dals aderents dals animals sco vusch democratica d'in advocat da la protecziun dals animals.

**Puncts 6 e 7:** Nagin alcohol a chatscha. Animals blessads d'in sajet che crappan alura miserablain n'èn betg pli giustifitgabels. Ina limita da l'alcohol en il sang sco en il traffic sin via sto er valair cun ir a chatscha e sto er pudair vegnir chastada. La segirezza da culp sto vegnir exercitada cun quella munizium che vegn duvrada a chatscha e sto vegnir cumprovada mintga onn. Senza exercizis da tir regulars n'è la segirezza da culp en la cuntrada betg avant maun. Da quai pateschan excessivain ils animals che vegnan blessads d'in sajet. La munizium sto esser senza plum.

**Punct 8:** Sche uffants pitschens vegnan intimads da mazzar, vegn violà il dretg da tgira e pia il dretg d'integritad da l'uffant. Ils uffants sur 12 onns duain pudair decider sezs libramain, sch'els vulan sa participar a la chatscha.

**Punct 9:** En cas da donns extraordinaris tras animals selvadis pon ils organs da surveglianza da chatscha adina far regulaziuns, sche tut las autras mesiras da protecziun n'èn betg cunvegnetas.

**Ils animals selvadis appartegnan a las burgaisas ed als burgais dal Grischun e ston pia er vegnir protegids adequatamain dal pievel.**

**GEA ad ina chatscha etica che sa cumporta cun la natira!**

**La chatscha tradiziunala n'è betg pertutgada da l'iniziativa.**

Recumandaziun  
dal comité  
d'iniziativa

**Gea**

## Arguments

**La chatscha grischuna ha in aut standard ecologic ed ademplescha incumbensas impurtantas**

La chatscha grischuna actuala è il resultat d'ina optimaziun da blers onns e correspunda ad autas pretensiuns envers l'ecologia, envers la biologia da selvaschina, envers la protecziun dals animals ed envers l'economia sociala. La chatscha promova populaziuns da selvaschina saunas, stgaffescha structures da la populaziun natiralas e promova la diversidad da las spezias. La chatscha è protecziun da la natira e dals animals applitgada.

**L'iniziativa indeblescha la protecziun dals animals**

Cun introducir ina protecziun dals animals-mamma e dals animals giuvens ed in paus d'enviern en il senn da l'iniziativa n'èsi betg pli pussaivel da regular las spezias da selvaschina d'ungla chavriel, tschierv e portg selvadi per il spazi da viver d'enviern. Bler dapli animals murissan da la fom, da stress, da malsognas e d'accidents.

**L'iniziativa indeblescha il gaud e la biodiversidad**

Il gaud da protecziun na dastga betg vegnir periclità. Il gaud protegia la populaziun grischuna cunter lavinias, cunter crudada da crappa, cunter aua gronda e cunter bovas. Senza ina regulaziun suffizienta da la populaziun da selvaschina è er periclitada la regiuvinaziun natirala dal gaud da protecziun pervia da las ruissas da la selvaschina. Experiments en il management dals donns da selvaschina n'ans pudain nus perquai prestar nagins.

**L'iniziativa indeblescha la chatscha e sia stima**

La chatscha è ina part da la cultura e da la tradiziun grischuna e permetta a las burgaisas ed als burgais d'utilisar persistentmain la selvaschina. L'iniziativa ha in fundament critic envers la chatscha. Ella sa drizza da princip cunter la chatscha sco instituziun. Purtada vegn l'iniziativa da la persvasiun preschentada da las iniziantas e dals iniziants en moda transparenta, ch'els considereschian la chatscha sco fallada e ch'els refusian da princip la chatscha privata. Effectivamain sutminescha l'iniziativa il sistem da chatscha odiern ed impedescha che la chatscha grischuna da patenta possia ademplir sia incumbensa en il servetsch da la generalidad.

## **Text da votaziun – project 2**

### **Conclus dal Cussegl grond davart l'iniziativa chantunala dal pievel «Per ina chatscha etica che sa cumporta cun la natira»**

Concludì dal Cussegl grond ils 16 favrer 2021

1. I vegn entrà en il project.
2. Al pievel vegni recumandà da refusar l'iniziativa chantunala dal pievel «Per ina chatscha etica che sa cumporta cun la natira».

### **Text da l'iniziativa dal pievel**

Sin basa da l'artitgel 12 alinea 2 en cumbinaziun cun l'artitgel 13 alinea 1 da la Constituziun chantunala fan las votantas ed ils votants sutsegnads la dumonda – en furma d'ina proposta generala – d'adattar la Lescha chantunala da chatscha en il senn dals suandants principis:

1. Vatgas-tschievi sco er chauras-chavriel purtantas che mainan in triep e lur pitschens ston vegnir protegidas en general.
2. Metter traplas per mazzar ils animals e carmalar ils animals cun metter estga sto vegnir scumandà.
3. Tut ils utschels betg protegids tras il dretg federal n'èn betg dads libers per la chatscha.
4. Dal 1. da november fin al cumenzament da la chatscha auta vala in paus d'enviern general per tut ils animals selvadis.
5. Tar l'Uffizi da chatscha e pestga sco er en la Cumissiun da chatscha ston ils protecturs dals animals/chatschaders sco er ils nunchatschaders esser represchentads en moda paritetica.
6. Per ir a chatscha valan las limitas d'alcohol en il sang tenor la legislaziun davart il traffic sin via.
7. La qualificaziun per la chatscha e la segirezza da culp ston vegnir controlladas periodicamain (analogamain a l'abiltad da manischar en il traffic sin via). A partir da l'onn 2016 dastga vegnir duvrada mo muniziun senza plum.
8. Uffants fin 12 onns na dastgan betg accompagnar ils chatschaders a chatscha e na dastgan betg vegnir motivads per la chatscha tras la scola.
9. Per tut ils donns extraordinaris dastgan ils organs da surveglianza da chatscha mo prender mesiras da regulaziun, sche tut las autras mesiras da protecziun imaginablas na portan betg las finamiras giavischadas.

## Detagls

# Rinforz da la tgira d'uffants complementara a la famiglia – aboliziun da la Lescha davart contribuziuns da maternitad

### Basegn d'agir

En la furma preschenta è la Lescha chantunala davart contribuziuns da maternitad cuntradictorica ed antiquada. Las contribuziuns da maternitad dattan impuls da gudogn negativs. I vegn signalisà che l'activitad professiunala dal genitur che tgira na saja da princip betg giavischada. La politica actuala sin plaun federal e chantunal pussibilitescha percurer da cumbinar la famiglia e la professiun ina cun l'autra. Ozendi datti purschidas per accordar ina vita da famiglia intacta cun ina activitad da gudogn reglada. Ultra da quai ha la Svizra in bun sistem da la segirezza sociala. Uschia datti per exempel la regulaziun da l'indemnizaziun da maternitad (IM) sin plaun federal u la promoziun da la tgira d'uffants complementara a la famiglia e complementara a la scola sin plaun federal e sin plaun chantunal. Cun quai vegni er fatg frunt a la mancanza creschenta da personas spezialisadas.

La Lescha chantunala davart contribuziuns da maternitad è vegnida iniziada avant passa 30 onns perquai ch'i mancava ina legislaziun naziunala en il sector da la maternitad. Il mument ch'ella è vegnida introducida n'eri – politicamain e socialmain – betg giavischà ch'il genitur che tgira pratitgeschia in'activitad professiunala. L'aboliziun da la legislaziun davart contribuziuns da maternitad eliminescha impuls da gudogn negativs. Ils impuls da gudogn positivs da la IM federala, da la tgira d'uffants complementara a la famiglia e da l'agid social promovon l'activitad da gudogn. Tuts dus geniturs duain pudair avoir in'activitad professiunala, entant che lur uffants vegnan tgirads bain. Cun il project qua avant maun vegn quai sustegnì.

Per onn vegnan pajadas contribuziuns da maternitad a mo var 80 cas en il chantun. Da quels avessan 80 fin 90 pertschient il dretg da survegnir agid social. Ils ultims onns han adina dapli famiglias retratg agid social, suenter ch'ellas han survegni contribuziuns da maternitad.

## **Survista da las mesiras**

La Lescha davart contribuziuns da maternitad duai pervia da quai vegnir abolida, ensemen cun las mesiras da sustegn en il sectur da l'agid social e da la tgira d'uffants complementara a la famiglia. L'aboliziun da las contribuziuns da maternitad ha bain dischavantatgs finansials per las dunnas che han il dretg da survegnir questas contribuziuns. Da nov stuess l'agid social, sche necessari, cuvrir lur bains necessaris per viver; pervia da quai prevesa il project meglieraziuns tar l'agid social. Ils dischavantatgs per las personas che han actualmain il dretg da survegnir contribuziuns da maternitad vegnan mitigiad uschia e famiglias che vivan al minimum d'existenza vegnan sustegnidas systematicamain. Ultra da quai vegn rinforzada la tgira d'uffants complementara a la famiglia. Per evitar ch'i dettia in spustament da grevzas finansialas vers las vischnancas vegnan prendidas cleras mesiras.

## **Mesiras per personas che han il dretg da survegnir contribuziuns da maternitad**

- Cun il nov project croda davent en l'agid social l'obligaziun da restituziun per famiglias durant 12 mais suenten la naschienscha d'in uffant. A famiglias che vivan a l'ur dal minimum d'existenza pussibilitescha quai da retrair agid social durant 1 onn suenten la naschienscha da lur uffant, senza ch'i resultia in indebitament finanziel. Fin ussa ston prestaziuns d'agid social vegnir restituidas. Quai è in dischavantatg considerabel envers las contribuziuns da maternitad. Quest dischavantatg vegn eliminà ussa.
- Ils custs da viver creschan, sche la famiglia vegn pli gronda. Perquai che las tariffas da l'agid social èn pli bassas che las contribuziuns da maternitad, vegn da nov pajada en l'agid social ina prestaziun unica da 500 francs per la naschienscha da l'emprim uffant. Uschia vegnan finanziads ils custs supplementars che resultan (p.ex. per l'equipament). En l'agid social èn ils ulteriurs custs supplementars cuvrids tras l'augment dals custs da viver. Sch'il project vegn acceptà, introduce-scha la Regenza la prestaziun unica, adattond las Disposiziuns executivas tar la Lescha chantunala da sustegn (DEtLS; DG 546.270).
- Da nov vegnan personas giuvnas creschidas deliberadas da l'obligaziun da restituir prestaziuns d'agid social ch'ellas retiran durant lur emprima scolaziun. Uschia vegni garantì ch'el-

las pon cumenzar e terminar ina scolaziun e ch'ellas pon far il pass en l'indipendenza economica senza avair debits ch'ellas ston pajar giu. Actualmain èn las personas giuvnas creschidas obligadas a partir da 18 onns da restituir las prestaziuns d'agid social ch'ellas retiran sezzas.

### **Mesira per rinforzar la tgira d'uffants complementara a la famiglia**

- La tgira d'uffants complementara a la famiglia vegn sustegnida pli fitg en las regions ch'èn pli debblas ord vista da l'economia da finanzas. Il chantun conceda supplementarmain contribuziuns a la tgira d'uffants da personas responsablas per l'educaziun che vivan en vischnancas fiscalmain main fermas.
- Da nov sa participescha il chantun cun contribuziuns pli autas als custs per la tgira d'uffants complementara a la famiglia per uffants da 4 onns durant l'onn avant ch'els entran en scolina.

### **Mesira per evitar in spustament da grevazzas vers las vischnancas**

- Fin ussa ha il chantun finanzià las contribuziuns da maternitad. Per las vischnancas poi esser ch'ils custs da l'agid social s'augmentan, perquai che la cumpetenzza da finanziaziun mida a las vischnancas, cur che las contribuziuns da maternitad vegnan abolidas. Ma cun il nov project vegni evità che grevazzas finanzialas vegnian spustadas dal chantun a las vischnancas. Ina part dals custs da l'agid social da las vischnancas surpiglia il chantun sur la gulivaziun da las grevazzas socialas (GGS). Grazia a la participaziun pli gronda dal chantun vi dals custs da la tgira d'uffants complementara a la famiglia per uffants da 4 onns durant l'onn avant ch'els entran en scolina, sa reducescha correspondentamain la contribuziun da las vischnancas. Ils custs da las vischnancas sa reduceschan, quai che cumpensescha ils custs supplementars en il sector da l'agid social.

### **Consequenzas finanzialas**

Tut en tut na duai la realisaziun betg chaschunar custs supplementars per las vischnancas e per il chantun.

- Tar il chantun crodan davent las expensas per las contribuziuns da maternitad (annualmain 766 000 francs en media dals onns 2014–2018). Ils meds che vegnan libers èn destinads per las duas mesiras en la tgira d'uffants complemen-

tara a la famiglia sco er per mitigiar tar las vischnancas ils custs pli auts da l'agid social. Ultra da quai profiteschan var 80 pertschient dals purtaders da canortas d'uffants da las mesiras dal chantun per sustegnair pli fitg la tgira d'uffants complementara a la famiglia en territoris economicamain pli flaivels. Els survegnan contribuziuns supplementaras da fin 26 000 francs per purtader ed onn.

- L'aboliziun da las contribuziuns da maternidad po chaschunar ch'ils custs da l'agid social s'augmentan tar las vischnancas. Il chantun cumpensescha ils custs supplementars da las vischnancas en il sector da la tgira d'uffants complementara a la famiglia e sur la GGS.

## Arguments

### Ils arguments dal comité da referendum

Las contribuziuns da maternitad èn in sustegn nuncumplitgà e efficazi per famiglias en difficultads finanzialas. Il chantun paja las contribuziuns da maternitad fin 10 mais suenter la naschienscha d'in uffant. L'aboliziun da la Lescha davart contribuziuns da maternitad tutga fermamain en spezial mammas ch'educeschan sulettas, persunas pertutgadas da povradad e persunas cun activitad da gudogn independenta.

La maioritad dal Cussegl grond pretenda ch'il sustegn pragmatic sur las contribuziuns da maternitad na saja betg necessari. Famiglias cun difficultads finanzialas possian retrair agid social empè da contribuziuns da maternitad.

L'agid social na remplazza dentant betg las contribuziuns da maternitad. Per blers umans ha ella displaschaivlamain anc adina in nausch num. Sch'ins è ina giada en l'agid social, èsi difficil da vegnir ora. Pervia da quai na gughegia blera glied betg da retrair agid social. Ultra da quai èn ils obstachels per survegnir agid social fitg auts. Uschia chaschuna l'aboliziun da las contribuziuns da maternitad er ina reducziun da las prestaziuns socialas sin donn e cust da las persunas las pli povras.

Plinavant sa spostan las expensas dal chantun a las vischnancas. Las contribuziuns da maternitad vegnan pajadas dal chantun – l'agid social da las vischnancas.

Schai NA:

- ad ina reducziun da las prestaziuns socialas sin donn e cust da mammas pertutgadas da povradad,
- a dapli persunas che retiran agid social,
- a dapli expensas per las vischnancas.

**Recumandaziun  
dal comité da  
referendum**

**Na**



## Arguments

## Ilis arguments dal Cussegl grond

### Arguments da la maioritad

La situaziun sociala da la famiglia è sa midada fermamain dapi l'introducziun da las contribuziuns da maternitad avant var 30 onns. Oz giavischan e pretendan familias ina meglra cumpatibilitad da la professiun cun la famiglia. Er la politica sociala e la politica economica èn sa svilupadas. La Confederaziun ed ils chantuns fan bler per megliar la cumpatibilitad da la famiglia cun la professiun e per cumbatter la mancanza da persunas spezializadas. Contribuziuns da maternitad dattan però fauss impuls areguard in return en la professiun. Cun l'introducziun da l'indemisaziun da maternitad (IM) tras la Confederaziun l'onn 2005 è crudà davent in dals motivs per l'introducziun da las contribuziuns da maternitad.

La maioritad dal Cussegl grond è da l'avis che las contribuziuns da maternitad possian vegnir abolidas a favur d'in rinforzament da la tgira d'uffants complementara a la famiglia. Las mesiras megliaradas en l'agid social porschan vinavant ina buna soluziun per persunas che han il dretg da survegnir contribuziuns da maternitad. Il sistem social tschiffa si questas persunas e segirescha lur existenza. Cun l'aboliziun da las contribuziuns da maternitad sa laschan eliminar fauss impuls ed ils systems da contribuziun pon vegnir accordads meglier in cun l'auto. Tut las purschidas da cussegliaziun (servetschs socials e.u.v.) vegnan mantegnidas. Cun questa revisiun po vegnir introducida supplementarmain l'aboliziun da l'obligaziun da restituziun da persunas giuvnas creschidas che sa chattan en l'emprima scolaziun. A giuvenils vegni pussibilità da cumenzar ina vita professiunala suenter la scolaziun senza avair in mantun da debits.

Las mesiras en la tgira d'uffants complementara a la famiglia èn – tenor l'avis da la maioritad del Cussegl grond – in pass en la dretga direcziun. La tgira d'uffants complementara a la famiglia vegn rinforzada.

Ultra da quai vegni evità che grevezzas finanzialas vegnian spustadas dal chantun a las vischnancas. Per la realisaziun pon ins sa basar sin andaments cumprovads e sin datas existentas.

En il center dal project stattan las suandantas ponderaziuns politic-socialas e politic-economicas:

- L'existenza da famiglias vegn segirada.
- La cumpatibilitad da la famiglia cun la professiun vegn meglierada.
- L'egualitad da las schanzas dals uffants vegn meglierada.
- Grazia a la meglra cumpatibilitad da la famiglia cun la professiun datti dapli forzas da lavur spezializadas. Il Grischun sco lieu economic gudogna attractivitat.

### **Argumentes da la minoritad**

Ina minoritad dal Cussegl grond ha pretendì durant la debatta ch'il project vegnia returnà a la Regenza. Las contribuziuns da maternitad e la tgira d'uffants complementara a la famiglia stoppian vegnir examinadas, però independentamain ina da l'autra. Ultra da quai stoppia vegnir fatg dapli en la politica da famiglia.

En cas da las mesiras en la tgira d'uffants complementara a la famiglia ha la minoritad crititgà ch'il sustegn supplementar saja memia pitschen. Areguard las contribuziuns da maternitad ha ella crititgà ch'i vegnian prendids davent daners da las famiglias las pli povras e ch'il project na porschia nagina soluziun cunter la povradad da famiglias. In ulteriur dischavantatg vesa la minoritad en il fatg che las contribuziuns da maternitad e la IM sajan memia differentas. Tgi che retiria contribuziuns da maternitad, na stoppia betg esser dependent da l'agid social. In ulteriur punct da la critica è stà il fatg ch'il project chaschunia in spustament da las grevezzas finanzialas dal chantun a las vischnancas, ch'el saja memia cumplitgà e ch'el chaschunia ultra da quai blera lavur administrativa.

### **Resultat**

La proposta da refusaziun è vegnida sbittada cun 78 cunter 30 vuschs ed 1 abstenziun. En la votaziun finala ha il Cussegl grond approvà il project cun 69 cunter 26 vuschs ed 1 abstenziun.

### **Recumandaziun dal Cussegl grond**



## Text da votaziun – project 3

### Lescha davart contribuziuns da maternitad

Aboliziun dals 26 d'avust 2020

---

Relaschs tangads da questa fatschenta (numers dal DG)

Nov:	–
Midà:	542.100   546.250   548.300
Aboli:	<b>548.200</b>

---

Il Cussegl grond dal chantun Grischun,

sa basond sin l'art. 31 al. 1 e l'art. 88 da la Constituziun chantunala, sunter avair gi invista da la missiva da la Regenza dals 7 da schaner 2020,

concluda:

#### I.

Il relasch "Lescha davart contribuziuns da maternitad" DG 548.200 (versiun dal 1. d'avust 2009) vegn aboli.

#### II.

##### 1.

Il relasch "Lescha davart l'assicuranza da malsauns e la reduziun da las premias (LARP)" DG 542.100 (versiun dal 1. da schaner 2014) vegn midà sco suonda:

##### Art. 9 al. 1

<sup>1</sup> Las premias decisivas vegnan reducidas cumplettaimain per retschavidras e per retschaviders da:

- b) **(midà)** sustegn dal maun public.
- c) *aboli*

**2.**

Il relasch "Lescha davart il sustegn da personas basegnusas (Lescha chantunala da sustegn)" DG 546.250 (versiun dal 1. da schaner 2017) vegn midà sco suonda:

**Art. 11 al. 7 (midà)**

<sup>7</sup> Betg a l'obligaziun da restituziun na sutstattan custs da sustegn:

- a) **(nov)** per la participaziun a programs d'occupaziun u a purschidas da lavur dal segund martgà da lavur;
- b) **(nov)** per l'unitad da sustegn durant 12 mais sunter la naschienscha d'in uffant;
- c) **(nov)** per ina persuna maiorena durant sia emprima scolaziun sin il pli fin a la cumplenida da ses 25. onn da vegliadetgna.

**3.**

Il relasch "Lescha davart la promoziun da la tgira d'uffants complementara a la famiglia en il chantun Grischun" DG 548.300 (versiun dal 1. d'avust 2013) vegn midà sco suonda:

**Art. 2a al. 1 (midà)**

<sup>1</sup> Sche las instituziuns ch'èn responsablas per la scola mettan a disposiziun purschidas da pertgirar en il rom da la legislaziun da scola, vegnan applitgadas conform al senn las disposiziuns da questa lescha, cun excepziun da l'artitgel 6 alinea 2<sup>bis</sup> ed alinea 2<sup>ter</sup> sco er da l'artitgel 9 alinea 1 litera b, litera c, litera e e litera g.

**Art. 6 al. 2<sup>bis</sup> (nov), al. 2<sup>ter</sup> (nov), al. 3 (midà)**

<sup>2bis</sup> Il chantun sa participescha ad unitads da prestaziun d'uffants che han cumpleni il 4. onn da vegliadetgna fin ils 31 da december, e quai da l'avust dal medem onn fin il fanadur da l'onn suandant cun ina tariffa da contribuziun pli auta. En la medema dimensiun vegn reducida la tariffa da contribuziun da las vischnancas da domicil per questas unitads da prestaziun.

<sup>2ter</sup> A las unitads da prestaziun da personas responsablas per l'educaziun che derivan da vischnancas cun ina pitschna forza fiscala per persuna natirala conceda il chantun contribuziuns supplementaras fin 20 pertschient dals custs normads. La tariffa da contribuziun sto vegnir graduada tenor la forza fiscala da la vischnanca da domicil.

<sup>3</sup> La Regenza fixescha l'autozza dals custs normads e l'autozza da las tariffas da contribuziun. Tar purschidas che survegnan agid finanziel da la Confederaziun po ella sutpassar la tariffa da participaziun minimala da 15 pertschient.

**III.**

Naginas aboliziuns d'auters relaschs.

**IV.**

Questa revisiun totala è suttamessa al referendum facultativ.

La Regenza fixescha il termin da l'entrada en vigur.





Il Cussegl grond recumonda da votar sco suonda  
ils 13 da zercladur 2021:

---

## Gea

---

**Revisiun parziala da la Constituziun  
chantunala (art. 27 al. 2 CC; nov sistem  
electoral per il Cussegl grond)**

---

## Na

---

**Iniziativa chantunala dal pievel  
«Per ina chatscha etica che sa cumporta  
cun la natira»**

---

## Gea

---

**Rinforz da la tgira d'uffants cumplemen-  
tara a la famiglia – aboliziun da la Lescha  
davart contribuziuns da maternitad**

---



**En num dal Cussegl grond:**

**Il president:**  
*Martin Wieland*

**Il chancelier:**  
*Daniel Spadin*